Lietas arhīva Nr. A42-00878-23/3
ECLI:LV:ADRJRIT:2023:0421.A420281822.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2023.gada 21.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese M. Miķelsone,

piedaloties pieteicējai /pers. D/, pieteicējas pilnvarotajam pārstāvim zvērinātam advokātam Artim Stuckam un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Tieslietu ministrijas pilnvarotajai pārstāvei /pers. E/,

mutvārdu procesā atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ pieteikumu par tieslietu ministra 2022.gada 28.septembra lēmuma Nr.1?4.1/310 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] *Rīkojums par disciplinārlietas ierosināšanu.*

[1.1] Tieslietu ministrs Jānis Bordāns (turpmāk – ministrs) konstatēja pieteicējas zvērinātas notāres /pers. D/ profesionālajā darbībā Vekseļu likuma 45.panta pirmās daļas un 80.panta pirmās daļas pārkāpumu. Proti, pieteicēja, 2020.gada 30.septembrī sagatavojot 2020.gada 4.jūnija vienkāršā vekseļa Nr. 06-2020 (turpmāk – Vekselis Nr.1) protesta aktu par vekseļa nesamaksu un 2020.gada 7.oktobrī sagatavojot 2020.gada 7.septembra vienkāršā vekseļa Nr. 09-2020 (turpmāk – Vekselis Nr.2) (turpmāk abi kopā – Vekseļi) protesta aktu par vekseļa nesamaksu, neuzaicināja kādā no Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteiktajiem veidiem Vekseļu devējus nokārtot saistību pēc vekseļa, kā arī nav nosūtījusi Vekseļa Nr.1 devējam paziņojumu par protesta izdarīšanu tajā pašā dienā, kad protests izdarīts.

Par minēto pret pieteicēju ar 2022.gada 16.jūnija rīkojumu Nr. 1-1/169 (turpmāk – Rīkojums) tika ierosināta disciplinārlieta par Vekseļu likuma 45.panta pirmās daļas un 80.panta pirmās daļas pārkāpumu.

[1.2] *Latvijas Zvērinātu notāru disciplinārlietu komisijas (turpmāk – Komisija) argumenti.*

2022.gada 16.augusta atzinumā Nr. 05-04/83 (turpmāk – Atzinums Nr.1) atzīts, ka pieteicēja savā amata darbībā nav pieļāvusi Vekseļa likuma 80.panta pirmās daļas pārkāpumu, un tieslietu ministrs aicināts šajā daļā izbeigt disciplinārlietu, vienlaikus atzīts, ka pieteicēja savā amata darbībā ir pieļāvusi Vekseļu likuma 45.panta pirmās daļas pārkāpumu, un tieslietu ministrs aicināts par pieļauto pārkāpumu izskaidrot zvērinātai notārei rīcības nepareizību. Atzinumā Nr.1 norādīts turpmāk minētais.

[1.2.1] Pieteicējas rīcība saistībā ar iespējamo Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas pārkāpumu ir identiska tai, par kuru tieslietu ministrs ierosināja disciplinārlietas 2021.gadā, par kurām Komisija sniedza atzinumus (2021.gada 26.marta atzinums Nr. 05?04/81 un 2021.gada 15.oktobra atzinums Nr. 05-04/82). Līdz ar to Komisija uztur visus iepriekšējos atzinumos paustos argumentus.

[1.2.2] Gan no normatīvā regulējuma, gan tiesību doktrīnas nepārprotami izriet tas, ka arī gadījumos, kad zvērināts notārs ir veicis darbības, lai nodotu mutisku uzaicinājumu, bet tās nav bijušas veiksmīgas, ir uzskatāms, ka zvērināts notārs ir izpildījis Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas prasības. Vekseļu likuma 80.pantā paredzētais notāra uzaicinājums ir nevis vekseļa devēja informēšana par viņa parādu, bet gan atgādinājums izpildīt saistību pēc vekseļa, un šī norma primāri ir vērsta uz vekseļa turētāja (kreditora) interešu aizsardzību, dodot iespēju saņemt izpildījumu bez saistību piespiedu izpildes izmantošanas.

Fakts, ka vekseļa devējs faktiski nav saņēmis uzaicinājumu (nav sazvanīts, nav sastapts, lai izteiktu uzaicinājumu, ir sastapts, bet nav vēlējies uzklausīt zvērinātu notāru, nav saņēmis pa pastu izsūtīto rakstisku uzaicinājumu un tamlīdzīgi) nav pamats neprotestēt vekseli.

[1.2.3] Vekseļu likuma izpratnē, lai prezumētu, ka persona ir uzaicināta, ir pietiekami, ka zvērināts notārs ir veicis darbības, lai nodotu uzaicinājumu. Vekseļu likuma 80.pants neparedz hierarhisku secību uzaicināšanas veidam, tā pirmā daļa piedāvā alternatīvu „mutiski vai rakstiski", no kuras notārs, izvērtējot situāciju, izvēlas savu rīcību.

[1.2.4] Komisija kritiski vērtē tieslietu ministra secinājumu par to, ka pēc neveiksmīga mēģinājuma izteikt mutisku uzaicinājumu zvērinātam notāram (lai gan likums to neprasa) ir pienākums nosūtīt vekseļa devējam rakstisku vēstuli, jau iepriekš zinot, ka tā netiks saņemta, ņemot vērā vekseļa protestēšanai doto termiņu. Nosūtot uzaicinājumu ar pasta starpniecību, zvērināts notārs gan nodrošina savai darbībai neapstrīdamu pierādījumu, tomēr, ja skatās no vekseļa devēja tiesisko interešu viedokļa, šai darbība nav jēgas, jo vēstule vekseļa protestam dotajā termiņā objektīvi nevar sasniegt adresētu. Prasība nosūtīt šādu vēstuli nav ne tikai pamatota ar kādu tiesību normu, bet nav saprātīga. Tiesību normas nedrīkstētu iztulkot tā, ka tas veicina

juridisko formālismu un bezmērķīgas administratīvas darbības.

Zvērinātam notāram, jau sūtot vēstuli, ir zināms, ka tā netiks saņemta un izlasīta pirms vekseļa protestēšanas. Tieslietu ministra dotā Vekseļa likuma interpretācija noved pie secinājuma, ka vairums protestam iesniegto vekseļu būtu jānoraida, kas noteikti nav likuma mērķis.

[1.2.5] Tieslietu ministrs ir piešķīris nepamatoti lielu nozīmi papildu informācijai, kuru zvērinātam notāram vajadzētu iekļaut vekseļa protesta aktā līdztekus tam, ko paredz Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumu Nr.559 „Noteikumi par vekseļa protesta akta paraugiem" (turpmāk – noteikumi Nr.559).

Nekam no tā, ko neparedz normatīvais regulējums, bet zvērināts notārs pēc savas pašiniciatīvas ieraksta vai neieraksta vekseļa protesta aktā, nav nekādas tiesiskas nozīmes un tiesisku seku. Vekseļa protesta akts tiek taisīts tikai, lai fiksētu vienu tiesisku faktu – ka samaksa pēc vekseļa nav notikusi. Papildu ziņām nav tiesiskas nozīmes turpmākajā bezstrīdus piedziņas procesā. Pieteicējas rīcība ir jāvērtē, pieņemot, ka pieteicējai, izdarot vekseļa protestu, nebija un nevarēja būt zināms fakts, ka tiek apstrīdēts vekseļu izdošanas tiesiskums.

[1.2.6] Vekselis ir privāts dokuments, un notāram nav ne objektīvu iespēju, ne arī likumā piešķirtas kompetences pārbaudīt, vai personas paraksts uz vekseļa ir īsts, ne arī to, vai vekseļa saturs atbilst parādnieka gribai un kādu saistību nodrošināšanai vekselis izdots.

[1.2.7] Pret pieteicēju ierosinātās disciplinārlietas un jau piemērotie sodi, voluntāri interpretējot iepriekšējo likuma redakciju, rada sajūtu, ka valsts atbildība par ilgstoši spēkā esošu nepilnīgu normatīvo regulējumu šobrīd tiek pārcelta uz konkrētu notāru. Komisijas ieskatā tas ir netaisnīgi un nepieļaujami.

[1.2.8] Visās trijās disciplinārlietās pieteicēja rīkojās līdzīgos tiesiskajos un faktiskajos apstākļos, un šī rīcība notika pirms disciplinārlietu ierosināšanas. Šobrīd pieteicēja var tikt trešo reizi sodīta par savu praksi, piemērojot Vekseļu likuma normas, kādas tās bija līdz pirmās disciplinārlietas ierosināšanai.

[1.2.9] Atzīts, ka pieteicējas darbībās saskatāms Vekseļu likuma 45.panta pirmās daļas pārkāpums, nosūtot paziņojumu /pers. H/ nevis vekseļa protestēšanas dienā 2020.gada 30.septembrī, bet tikai 7.oktobrī. Uzklausot pieteicēju, atzīts, ka pārkāpums nav noticis ar nodomu, bet gan pieļauta kļūda, nepietiekami kontrolējot par lietvedību atbildīgos biroja darbiniekus. Pieteicēja, konstatējot pieļauto kļūdu, ir to atzinusi un izlabojusi, nosūtot vēstuli, līdz ar to rīkojusies saskaņā ar Latvijas zvērinātu notāru ētikas kodeksa 15.punktu.

[1.3] *Latvijas Zvērinātu notāru padomes (turpmāk – Padome) argumenti.*

2022.gada 17.augusta vēstulē Nr. 01-11/222 ir pievienojusies Komisijas atzinumam un tajā norādītajiem secinājumiem.

[2] *Lēmuma par pieteicējas atcelšanu no amata pamatojums.*

Ar tieslietu ministra 2022.gada 28.septembra lēmumu Nr.1-4.1/310 (turpmāk arī – Lēmums) pieteicēja ir atcelta no zvērinātas notāres amata. Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[2.1] Pieteicējas rīcībā ir konstatējami disciplinārpārkāpumi, proti, Vekseļu likuma 45.panta pirmās daļas un 80.panta pirmās daļas un Notariāta likuma 5.panta pārkāpumi.

[2.2] No Vekseļa likuma 45.panta pirmās daļas izriet zvērināta notāra pienākums paziņot vekseļa devējam par vekseļa protestēšanu nesamaksas dēļ tajā pašā dienā, kad izdarīts protests. Vekseļa Nr.1 protesta paziņojums nosūtīts nedēļu vēlāk, nekā to paredz tiesību norma.

[2.3] Pretēji pieteicējas, Komisijas un Padomes viedoklim ministrs uzskata, ka ar piezvanīšanu vekseļu devējiem Vekseļu likuma 80.panta pirmā daļa nav izpildīta. Mēģinājums izdarīt uzaicinājumu nav pielīdzināms mutiski izdarītam uzaicinājumam. Līdz ar to pieteicēja nav izpildījusi minētajā tiesību normā noteikto priekšnoteikumu vekseļu protestēšanai, proti, nav uzaicinājusi vekseļa devējus izpildīt savas saistības. Notāram ir pienākums izdarīt uzaicinājumu, ja mēģinājums izdarīt mutisku uzaicinājumu nav noslēdzies ar reālu jeb faktisku uzaicinājuma izdarīšanu. Zvērinātam notāram ir iespēja izdarīt uzaicinājumu rakstiski, ja mutiska personas uzaicināšana nav izdevusies.

Atbilstoši Vekseļu likumam formulējums „bez panākuma" ir attiecināms uz izdarīta uzaicinājuma izpildīt saistību sekām, nevis kā norāde, ka mēģinājums uzaicināt var būt nesekmīgs (bez panākuma), pašu uzaicinājumu tā arī neizdarot. Minētais izriet arī no tiesu prakses līdzīgās lietās.

[2.4] Zvērinātam notāram ir jāapzinās, ka ne vienmēr persona atbildēs uz telefona zvanu. Telefona zvans vekseļa devējam uz vekselī norādīto tālruņa numuru, ja adresāts uz to neatbild, neveicina labprātīgu vekseļa samaksu un nesniedz pārliecību, ka vekseļa turētājam nav iespējams saņemt izpildījumu no vekseļtiesiskā parādnieka. Viltota vekseļa gadījumā apzināti var tikt norādīts nesazvanāms telefona numurs. Šāda formāla pieeja zvērināta notāra amata pienākumu izpildē nav pieļaujama, jo nenodrošina personu civilo tiesību un likumisko interešu aizsardzību.

[2.5] No pieteicējas paskaidrojumiem un no Atzinuma Nr.1 secināma formāla nostāja Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas piemērošanā un izpildīšanā. Proti, ir secināma nostāja, ka prasībai izdarīt uzaicinājumu personai, uz kuru protests attiecas, izpildīt savu saistību pēc vekseļa pēc būtības nav jēgas, jo jebkurā gadījumā notāram vekselis ir jāprotestē.

[2.6] Padome, kuras priekšsēdētāja savulaik bijusi arī pieteicēja, vai notāri, kas ikdienā praktizē vekseļu protestēšanu jau sen (1938.gada 27.septembra Vekseļu likuma spēks tika atjaunots 1992.gada 26.augustā) varēja informēt Tieslietu ministriju, lai ar atbilstošiem grozījumiem Vekseļu likumā nepilnība tiktu novērsta. Būtiski, ka tieši pieteicēja ir protestējusi pārliecinoši lielāko daļu no visiem vekseļiem, kas zvērinātiem notāriem iesniegti protesta izdarīšanai.

[2.7] Izdarītam uzaicinājumam nokārtot saistību pēc vekseļa ir būtiska loma krāpšanu atklāšanā un novēršanā, jo tikai informēta persona var celt iebildumus un sniegt acīmredzamus pierādījumus tam, ka nav vekseli izsniegusi (parakstījusi).

[2.8] Ar savu rīcību pieteicēja ir nodarījusi kaitējumu notariāta institūtam un to diskreditējusi, kas ir vērtējams kā kaitējums valsts interesēm.

[2.9] Padome 2022.gada 20.septembra atzinumā Nr. 01-11-906 (turpmāk – Atzinums Nr.2) atzīst, ka pieteicēja savā amata darbībā nav pieļāvusi Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas pārkāpumu un aicina tieslietu ministru disciplinārlietu šajā daļā izbeigt, kā arī to, ka nav pamata piemērot disciplinārsodu, tostarp – atcelšanu no amata. Padome apliecina, ka ne Padome, ne arī Komisija nav mainījusi viedokli, kas pausts Atzinumā Nr.1.

Minētajā atzinumā citastarp norādīts, ka pieņēmumu par atbildību pastiprinošu apstākli (jo pārkāpums zvērināta notāra rīcībā konstatēts vairākkārt) varētu izdarīt vien tad, ja notāre savu praksi būtu turpinājusi pēc lēmuma saņemšanas pirmajā lietā, proti – viņai būtu zināms, ka ministrs viņas praksi uzskata par nepareizu, tomēr prakse tiktu turpināta līdzšinējā veidā. Padomes ieskatā nevar būt samērīgi kā iemeslu atcelšanai no amata izcelt vienveidīgu pārkāpumu skaitu. Atcelšanas pamatā varētu būt tikai disciplinārlietā pierādīti smagi pārkāpumi, kas nav savienojami ar atrašanos notāra amatā.

Šobrīd ir mainīts Vekseļu likums. Tādēļ nav iespējams, ka pieteicēja turpinātu protestēt vekseļus līdzšinējā kārtībā, pat ja tiesa pievienotos tieslietu ministra viedoklim par notāra lomu parādnieka uzaicināšanā, protestējot vekseļus.

[2.10] Pieteicējas rīcība, nenodrošinot pietiekamu uzraudzību par nepieciešamo dokumentu savlaicīgu paziņošanu personai, var radīt kaitējumu zvērinātu notāru prestižam, radot kļūdainu priekšstatu, ka zvērināts notārs var neievērot normatīvajos aktos noteikto kārtību paziņojuma par vekseļa protestu nosūtīšanai.

[2.11] Likumā noteiktā pienākuma nepildīšana ir konstatēta vairākkārt, turklāt tieši tādos gadījumos, kad personu paraksti uz vekseļiem bijuši viltoti un noziedzīgu nodarījumu rezultātā cietušajām personām ir nodarīts kaitējums lielos apmēros. Pieteicējas rīcība nekādā gadījumā un veidā nevairo sabiedrības uzticēšanos ne tikai notariāta institūtam, bet arī valsts varai un valstij kopumā. Šajā un iepriekšējās disciplinārlietās iegūtā informācija ļauj

secināt, ka pieteicēja ilgstoši un apzināti ir rīkojusies pretēji likuma mērķim un apzināti nav izpildījusi Vekseļa likuma 80.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu.

[2.12] Ņemot vērā disciplinārlietā konstatētos apstākļus un pieteicējas attieksmi pret izdarītajiem pārkāpumiem, neizpildot Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteikto uzaicinājuma pienākumu vekseļa devējam izpildīt saistības, tieslietu ministrs uzskata, ka neviens cits no Notariāta likuma 183. un 189.pantā paredzētajiem disciplinārsodiem nesasniegtu konkrētā disciplinārsoda piemērošanas mērķi.

[3] *Pieteikumā ietvertie argumenti.*

[3.1] Pieteicēja abos disciplinārlietā konstatētajos gadījumos zvanījusi vekseļa devējam uz Vekselī Nr.1 un iesniegumā par Vekseļa Nr.2 protestēšanu norādīto tālruņa numuru, bet adresāts nav atbildējis. Pieteicēja uzskata, ka ar šīm darbībām viņa ir izpildījusi Vekseļu likuma 80.panta pirmo daļu, t.i., vekseļa devēji ir uzaicināti izpildīt savas saistības.

Pieteicēja nepiekrīt tieslietu ministra Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas interpretācijai un uzskata, ka savās zvērinātās notāres profesionālajās darbībās ar Vekseļiem viņa ir pilnībā ievērojusi minēto normu, jo abi vekseļa devēji tika juridiski korekti uzaicināti izpildīt savas no vienkāršajiem vekseļiem izrietošās saistības, kas turpmāk kalpoja par pamatu šo vekseļu protesta aktu sastādīšanai, ko savās pārbaudēs atzina gan Komisija, gan Padome.

[3.2] Vekseļu likuma grozījumu normas teksta un tās pieņemšanas mērķa pieteicēja secina, ka viņai tika piemērots disciplinārsods par „nākotnes norma" nepildīšanu, kas šobrīd paredz tikai vienu no vekseļa izrietošās saistības paziņošanas veidu – rakstisku paziņojumu, vienlaikus dodot vekseļa devējam garāku atbildes uz šo paziņojumu sniegšanas termiņu. Grozītajai normai nav atpakaļvērsta spēka.

[3.3] Ja piekristu tieslietu ministra Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas normas interpretācijai, tas varētu izraisīt Vekseļa likuma 45.panta par obligāti noteikta vekseļu protesta sastādīšanas termiņu pārkāpumu.

[3.4] Lēmumā ir atzīts, ka neviens no Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteiktajiem uzaicinājuma veidiem nav prioritārs, tātad likuma norma atļāva pieteicējai patstāvīgi izvēlēties attiecīgo likumā noteikto uzaicināšanas veidu. Šajos gadījumos pieteicējas rīcība pilnībā atbilda tiesību normu kolīziju atrisināšanas principam *argumemtum a fortiori.* Pieteicējas rīcība atbilda gan tiesību doktrīnai, gan zvērinātu notāru juridiskai praksei, gan bija salāgota ar tiesu judikatūras prasībām.

[3.5] Dr. iur. Jāņa Kārkliņa doktrinārajā atzinumā secināts, ka Latvijas Republikas vekseļtiesiskais regulējums pieļauj notāram uzaicinājumu īstenot, ierodoties uz adresi, kura ir uzrādīta vekselī, vai izdarīt to attālināti caur tehniskiem saziņas līdzekļiem. Savukārt vekseļa parādnieka nesastapšana šajā adresē nav vērtējama kā šķērslis protesta izdarīšanai, jo uzaicinājuma institūts nav saistāms ar faktisku parādnieka iepazīstināšanu, bet gan ar spēju pārliecināties, ka vekseļa turētājam jebkāda iemesla dēļ nav bijis iespējas saņemt izpildījumu no vekseļtiesiskā parādnieka. Norādīts arī, ka pieteicēja ir rīkojusies atbilstoši Vekseļu likuma 80.pantam, proti, pieteicēja ir izdarījusi uzaicinājumu, kā arī protestējusi vekseli atbilstoši kārtībai, kādu paredz Vekseļu likums un kāds ir atzīts tiesību literatūrā.

Šajā atzinumā tika vērtētas arī zvērināta notāra neveiksmīgas mutiskas saziņas ar parādnieku pa telefonu tiesiskās sekas un secināts, ka arī vekseļa devēju nesazvanīšana pa telefonu ir nenoliedzams pamats protesta sastādīšanai.

[3.6] Lēmumā nav atspēkoti Atzinumā Nr.1 un Atzinumā Nr.2 minētie argumenti.

[3.7] Vekseļa saistības izpildes uzaicināšanas procedūrai, ko īsteno zvērināts notārs, nav izšķirošas nozīmes, jo tā ir tikai viena no daudzām procedūrām vekseļa saistības izpildes nodrošināšanai, kas strīdus gadījumos, kā arī likumos noteiktā ietvarā piekrīt tiesas izvērtēšanai. Pieteicējas rīcībā nav informācijas, ka Vekseļi būtu apstrīdēti tiesā, apšaubot to tiesiskumu.

Arī tieslietu ministram nav nekāda juridiski pamatota iemesla uzskatīt, ka šie vekseļi būtu bijuši prettiesiski, ja neskaita atsevišķu tiesību aizsardzības iestāžu pārstāvju kļūdainos pieņēmumus, kas ir pieejami šīs administratīvās lietas materiālos, kuros pārsteidzīgi ir balstījies ministrs.

[4] *Tieslietu ministrijas rakstveida paskaidrojumi.*

[4.1] Tiesību zinātnes kā sekundāra tiesību avota atziņas ir ņemamas vērā, tomēr atziņa, ka Vekseļu likuma 81.pants vekseļu devēju definē kā „uzaicināto personu" arī tās nesastapšanas gadījumā, nonāk pretrunā gan ar tiesību mērķi, gan protesta un uzaicinājuma mērķi, kā arī ar likumdevēja gribu.

[4.2] Uzaicinājuma veida – mutiski – izslēgšana no tiesiskā regulējuma norāda uz to, ka uzaicinājuma izdarīšanai ir jābūt konstatējamai, kā arī izteiktajam uzaicinājumam jāvar sasniegt mērķis – saistību, kas izriet no vekseļa, labprātīga izpilde ārpustiesas procesā.

[4.3] Iespēja izmantot abus uzaicinājuma veidus izriet arī no normatīvā regulējuma, kā arī Lēmumā ir ietverta atsauce uz konkrētiem gadījumiem, kad notāri ir izmantojuši normatīvajā regulējumā ietverto iespēju izmantot rakstisko uzaicinājumu, ja mutisko uzaicinājumu nav bijis iespējams izteikt.

[4.4] Attiecībā uz pieteicējas norādi, ka Lēmumā nav atspēkoti abos atzinumos minētie argumenti, norāda, ka Komisijas atzinums ir atzīstams par starplēmumu administratīvajā lietā, un uz Komisijas atzinumu ir attiecināmas tiesiskās sekas, kas izriet no starplēmuma būtības.

Līdz ar to tieslietu ministram, pieņemot Lēmumu, ir rīcības brīvība. Konkrētajā gadījumā tieslietu ministrs Lēmuma pieņemšanā ir izmantojis savu prerogatīvu un pieņēmis lēmumu, kas nesakrīt ar Komisijas atzinumā secināto. Tas, ka Komisijas atzinumā un Lēmumā uz vienu un to pašu apstākļu pamata ir izdarīti atšķirīgi secinājumi, pats par sevi nav iemesls, lai konstatētu nepilnību Lēmumā vai tā nepamatotību. Tāpat tieslietu ministram nav pienākuma analizēt un atspēkot Komisijas atzinumā secināto, bet gan lēmumā ietvert lietderības apsvērumus, uz kuru pamata pieņemts lēmums par disciplinārsoda piemērošanu pieteicējai.

[4.5] Attiecībā uz pieteicējas neizpratni par to, kāpēc visas disciplinārlietas, kurās konstatēti līdzīgi pārkāpumi, netika skatītas vienā disciplinārprocesā, un netika piemērots viens sods, norāda, ka disciplinārlietas pret pieteicēju tika ierosinātas pēc informācijas par iespējamo pieteicējas pārkāpumu saņemšanas. Līdz ar to 2021.gadā izskatītās disciplinārlietas nekādi nevarēja tikt apvienotas ar 2022.gadā izskatīto disciplinārlietu un izskatītas vienā disciplinārprocesā.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja pieteikumu, savukārt ministrija pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Lietā izšķirams jautājums, vai pieteicējas rīcībā, piemērojot Vekseļu likuma 80.panta pirmo daļu un Vekseļu likuma 45.panta pirmo daļu, ir konstatējami disciplinārpārkāpumi, un vai par tiem piemērotais disciplinārsods – atcelšana no amata, ir pamatots un samērīgs.

[7] *Vekseļu likuma 45.panta pirmā daļa.*

Tiesa secina, ka pieteicēja pieteikumā nav izteikusi iebildumus par Lēmumā konstatēto Vekseļu likuma 45.panta pirmās daļas pārkāpumu, proti, ka nav nosūtījusi Vekseļa Nr.1 devējam paziņojumu par protesta izdarīšanu tajā pašā dienā, kad protests izdarīts.

Arī komisijas atzinumā secināts, ka pieteicēja savā amata darbībā ir pieļāvusi Vekseļu likuma 45.panta pirmās daļas pārkāpumu, un tieslietu ministrs aicināts par pieļauto pārkāpumu izskaidrot zvērinātai notārei rīcības nepareizību.

Līdz ar to tiesa secina, ka par šo pārkāpumu lietā strīda nav un attiecīgi tam detalizētāk nepievērsīsies.

[8] *Vekseļu likuma 80.panta pirmā daļa.*

[8.1] Vekseļu likuma 80.panta pirmā daļa (*šeit un turpmāk tiesību normas izteiktas redakcijā, kas bija spēkā disciplinārlietas izskatīšanas laikā*) noteic, ka notārs, kuram protesta izdarīšanai iesniegts vekselis, mutiski vai rakstiski uzaicina tās personas, uz kurām protests attiecas, izpildīt savu saistību pēc vekseļa.

Minētajā tiesību normā ir noteikti divi veidi, kādos zvērināts notārs var izdarīt uzaicinājumu izpildīt saistību pēc vekseļa – mutiski (personiski vai pa tālruni) vai rakstiski (nododot paziņojumu personiski, pa pastu vai elektroniski, apliecinātu ar drošu elektronisko parakstu).

Lietā nav strīda, ka pieteicēja abos gadījumos (Vekselis Nr.1 un Vekselis Nr.2) uzaicinājumu izdarījusi mutiski, zvanot vekseļa devējam uz vekselī norādīto tālruņa numuru, bet adresāts nav atbildējis. Secīgi pieteicēja noformēja divus vekseļa protesta aktus par vekseļa nesamaksu, kuros norādīja, ka uzaicinājumu nokārtot saistību pēc šā vekseļa izdarīja, bet uzaicinājumam nav panākumu un saistība nav nokārtota (*lietas 107., 112.lapa*).

Lēmumā secināts, ka pieteicēja nav izpildījusi Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu uzaicināt vekseļa devējus izpildīt savas no vekseļiem izrietošās saistības.

Pieteicēja savukārt uzskata, ka ar iepriekš minētajām darbībām viņa ir izpildījusi Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā ietverto pienākumu, t.i., vekseļa devēji ir uzaicināti izpildīt savas saistības. Proti, kā izriet no pieteicējas pieteikumā ietvertajiem argumentiem un tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem, mutisks uzaicinājums nokārtot saistības pēc vekseļa ir izdarīts arī tad, ja persona nav sastapta (nav sazvanīta) un faktiski uzaicinājums nav izteikts.

Tiesa iepriekšminētajiem pieteicējas argumentiem nepiekrīt.

[8.2] Vispirms tiesa atzīst par nepieciešamu pievērsties vekseļa protesta akta būtībai un attiecīgi saistību, kas izriet no protestētiem vekseļiem, izpildes kārtībai.

Saskaņā ar Vekseļu likuma 79.pantu protests ir juridisks akts, kuru sastāda notārs un kurā tiek apliecināts fakts, ka vekselis nav samaksāts tajā norādītajā termiņā. Minētā likuma 44.panta pirmā daļa noteic, ka atteikšanās no tratas pieņemšanas vai samaksas jākonstatē ar publisku aktu (protestu nepieņemšanas vai nesamaksas dēļ). Saskaņā ar šā panta ceturto daļu protests nesamaksas dēļ tratai, kas maksājama noteiktā dienā vai noteiktā laikā pēc izrakstīšanas vai uzrādīšanas, jāizdara vienā no divām maksāšanas termiņam sekojošām Latvijā noteiktajām darbdienām.

Secināms, ka protesta akta sastādīšanas mērķis vienkāršā vekseļa gadījumā ir fiksēt faktu, ka vekseļa devējs līdz protesta sastādīšanas brīdim nav veicis tā samaksu. Tas kalpo kā apliecinājums apstāklim, ka saistība pēc vekseļa nav nokārtota.

Vienlaikus Vekseļu likums paredz vairākas darbības, kas zvērinātam notāram jāveic, saņemot vienkāršo vekseli protesta izdarīšanai – jāpārbauda Vekseļu likuma 75.panta trešajā daļā noteiktie rekvizīti; jāuzaicina tās personas, uz kurām protests attiecas, izpildīt savu saistību pēc vekseļa (*80.panta pirmā daļa*); ja saistība pēc vekseļa nav nokārtota, notāram atbilstoši Noteikumiem par akta paraugiem jāsastāda protesta akts sakarā ar vekseļa nesamaksu (*80.panta otrā daļa*); par protesta izdarīšanu atbilstoši Vekseļu likuma 45.panta pirmajai daļai rakstiski jāpaziņo visām iesaistītajām personām. Saistības, kas izriet no protestētiem vekseļiem, izpilda bezstrīdus piespiedu kārtībā (*Civilprocesa likuma 400.panta pirmās daļas 4.punkts un 401.panta 6.punkts*).

Pieteikumu par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu izlemj tiesnesis vienpersoniski uz iesniegtā pieteikuma un tam pievienoto dokumentu pamata septiņu dienu laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas, nepaziņojot par to pieteicējam un parādniekam. Tiesneša lēmums stājas spēkā nekavējoties, un tam ir izpildu dokumenta spēks (*Civilprocesa likuma 405.panta pirmā un trešā daļa*). Ja parādnieks uzskata, ka kreditora prasījums nav pamatots pēc būtības, viņš sešu mēnešu laikā no lēmuma nosūtīšanas dienas var celt prasību pret kreditoru, lai apstrīdētu prasījumu. Prasība ceļama tiesā šajā likumā noteiktajā prasības celšanas vispārējā kārtībā (*Civilprocesa likuma 406.panta pirmā daļa*).

Secināms, ka no minētā regulējuma izriet, ka vekseļa devēja uzaicināšana izpildīt saistību pēc vekseļa ir viena no zvērināta notāra veicamajām procesuālajām darbībām protesta akta sastādīšanā, kas nepieciešams saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanai. Uzaicināšanas mērķis ir informēt vekseļa devēju par pienākumu izpildīt savu saistību, tādējādi veicinot vekseļa labprātīgu samaksu ārpustiesas procesā. Atbilstoši Vekseļu likuma 85.pantam vekseli var samaksāt notāram. Tādējādi, saņemot notāra uzaicinājumu, vekseļa devējam ir iespēja ārpus tiesvedības procesa izpildīt no vekseļa izrietošo saistību.

Būtiski, ka pieteikumu par saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanu izlemj tiesnesis vienpersoniski uz iesniegtā pieteikuma un tam pievienoto dokumentu pamata, par to neinformējot pieteicēju un parādnieku. Turklāt tiesneša lēmums stājas spēkā nekavējoties, un tam ir izpildu dokumenta spēks. Tas nozīmē, ka gadījumā, ja vekseļa devējs faktiski nav ticis uzaicināts izpildīt savas no vekseļa izrietošās saistības (konkrētajā gadījumā nav sazvanīts), tad par kreditora prasījumu viņš uzzina no izpildu dokumenta un faktiski vekseļa devējam netiek dota iespēja veikt samaksu labprātīgi.

Tāpat arī uzaicinājumam (izdarītam uzaicinājumam) nokārtot saistību pēc vekseļa ir būtiska loma krāpšanu atklāšanā un novēršanā, jo tikai informēta persona var celt iebildumus un sniegt acīmredzamus pierādījumus tam, ka nav vekseli izsniegusi (parakstījusi).

Līdz ar to tiesa nepiekrīt pieteicējas argumentam, ka vekseļa saistības izpildes uzaicināšanas procedūrai, ko īsteno zvērināts notārs, nav izšķirošas nozīmes, jo tā ir tikai viena no daudzām procedūrām vekseļu saistības izpildes nodrošināšanai, kas strīdus gadījumos, kā arī likumos noteiktā ietvarā piekrīt tiesas izvērtēšanai.

[8.3] Vienlaikus būtiski ir nošķirt Vekseļu likuma 44.panta pirmajā daļā ietvertos divu veidu vekseļu protesta aktus – protesta akts sakarā ar vekseļa nesamaksu un protesta akts sakarā ar vekseļa nepieņemšanu. Vekseļu likuma 81.panta pirmajā daļā ietvertais regulējums ir attiecināms uz vekseļa protesta akta saturu gan sakarā ar vekseļa nesamaksu, gan sakarā ar vekseļa nepieņemšanu. Tomēr par vekseļa devēja nesastapšanu kā nozīmīgu faktu protesta sagatavošanā varētu būt runa tikai pārvedu vekseļa jeb tratas gadījumā, kad taisāms protesta akts sakarā ar vekseļa nepieņemšanu, t.i., kad vekseļa pieņemšana nepieciešama, lai nodibinātu trasāta (personas, kurai adresēts vekseļa devēja beznosacījuma priekšlikums maksāt noteiktu naudas summu trešajai personai) vekseļtiesisko saistību. Šajā gadījumā protesta aktā ir fiksējams atteikums pieņemt jeb akceptēt vekseli vai arī personas nesastapšana, kas ir objektīvs šķērslis tratas uzrādīšanai un līdz ar to akceptēšanai un samaksai. Noteikumos par akta paraugiem ir paredzēti divu veidu vekseļu protesta akti – vekseļa protesta akts sakarā ar nesamaksu (*1.pielikums*) un vekseļa protesta akts sakarā ar nepieņemšanu (*2.pielikums*), kurā var tikt fiksēts arī personas nesastapšanas fakts (“nebija sastopams”).

Lietā nav strīda, ka izskatāmajos gadījumos ir runa par vienkāršajiem vekseļiem, kad protesta akts taisāms sakarā ar to nesamaksu, nevis sakarā ar to nepieņemšanu. Vienlaikus tiesa nekonstatē, ka Lēmumā pieteicējai būtu izvirzīta obligāta prasība izdarīt kādus labojumus vai īpašas norādes par uzaicinājuma izdarīšanas apstākļiem Noteikumu par akta paraugiem ietvertajos pielikumos. Lēmumā ir atzīts, ka Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas izpildīšanai nav pietiekami zvērinātam notāram ierasties vekseļa devēja dzīvesvietā, ja vekseļa devējs tur neatrodas, vai zvanīt uz vekselī norādīto vekseļa devēja tālruņa numuru, ja uz šo zvanu netiek atbildēts.

Tiesa secina, ka pieteicējas viedoklis, ka vekseļa devēja nesastapšana dzīvesvietā vai nesazvanīšana pa tālruni ir uzskatāma par Vekseļu likuma

80.panta pirmās daļas izpildījumu, ir balstīts vienīgi 81.panta pirmās daļas 4.punktā lietotā termina „uzaicinātā persona" gramatiskajā formulējumā. Turpretim Lēmumā ir vērtēta vekseļa devēja uzaicināšanas jēga un mērķis.

Pieteicēja kļūdaini uzskata, ka, lai prezumētu, ka persona ir uzaicināta, pietiek jau ar to, ka zvērināts notārs ir veicis darbības, lai sastaptu personu, un ka apstāklis, ka notārs ir ieradies vekseļa devēja dzīvesvietā (vai zvanījis pa tālruni), lai izteiktu uzaicinājumu izpildīt savu saistību pēc vekseļa, būtu uzskatāms par Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas izpildījumu. Ja pieņemtu par pareizu šādu interpretāciju, uzaicinājuma izdarīšanai pilnībā zūd jēga, un būtu jāatzīst, ka vekseļa devēja tiesības saņemt uzaicinājumu ir tikai formālas un deklaratīvas, kā arī nesasniedz uzaicinājuma mērķi – veicināt labprātīgu vekseļa samaksu ārpustiesas ceļā, tādējādi gadījumā, ja uzaicinājums nav veikts, vekseļa devējam faktiski netiek dota iespēja veikt samaksu labprātīgi (*sk. Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 20.janvāra sprieduma lietā Nr. A420239521 (ECLI:LV:ADAT:2023:0120.A420239521.7.S) 19.punktu*).

Darbībām, kuras veic zvērināts notārs, ir jābūt vērstām uz šā mērķa sasniegšanu. Iepriekšminētais izriet no apstākļa, ka zvērinātam notāram kā tiesu sistēmai piederīgai personai savi pienākumi ir jāpilda tā, lai tiktu nodrošināta fizisko un juridisko personu civilo tiesību un likumisko interešu aizsardzība (*Notariāta likuma 5.pants*).

Līdz ar to, lai atzītu, ka vekseļa devējs ir uzaicināts nokārtot saistību pēc vekseļa, un secīgi sastādītu vekseļa protesta aktu, uzaicinājumam ir jābūt izdarītam. Uzaicinājuma izdarīšanas veids ir zvērināta notāra rīcības brīvības jautājums, proti, notārs var izvēlēties, kādā veidā – mutiski vai rakstiski – to īstenot. Kā to pareizi norāda pieteicēja, neviens no šiem veidiem nav prioritārs. Tomēr izvēlētajam uzaicināšanas veidam, kā jau iepriekš tas norādīts, ir jānodrošina uzaicinājuma izdarīšana. Mutiska uzaicinājuma gadījumā tas nozīmē, ka ir jābūt šī uzaicinājuma reālam izteikumam vekseļa devējam. Tiesa nevar piekrist pieteicējas lietā iesniegtajam Latvijas Universitātes profesora, zvērināta advokāta Jāņa Kārkliņa atzinumā norādītajam, ka, parādniekam apzināti izvairoties no komunikācijas ar zvērinātu notāru (neatbildot uz telefona zvaniem, neatrodoties vekselī norādītajā adresē, nelasot pasta, tostarp elektroniskā pasta sūtījumu), ir iespējams padarīt protesta institūtu par tiesiski bezjēdzīgu.

Ļaunprātīgas vekseļa devēja rīcības gadījumā zvērinātam notāram uzaicinājumu ir iespējams nosūtīt rakstveidā pa pastu vai elektronisko pastu, un šādā gadījumā atbilstoši paziņošanas prezumpcijai uzaicinājuma nelasīšana nav pamats uzskatīt, ka tas nav saņemts.

Vienlaikus Lēmumā pamatoti atzīts, ka Vekseļu likuma 81.panta pirmās daļas 4.punktā un Noteikumu par akta paraugiem 1.pielikumā ietvertais formulējums, ka uzaicinājumam nav panākumu, ir attiecināms uz izdarīta uzaicinājuma izpildīt saistību sekām, nevis kā norāde, ka mēģinājums uzaicināt var būt nesekmīgs (bez panākuma), pašu uzaicinājumu tā arī neizdarot. Lēmumā arī pamatoti secināts, ka abos gadījumos nav veikts reāls uzaicinājums nokārtot saistību pēc vekseļa, jo tas faktiski netika izteikts (personas netika sazvanītas). Mēģinājums veikt mutisku uzaicinājumu nav pielīdzināms faktiski veiktai darbībai. Tikai pēc tam, kad uzaicinājums nokārtot saistību pēc vekseļa ir izdarīts, notārs var apliecināt, ka uzaicinājumam nav panākuma un saistība nav nokārtota.

Ievērojot minēto, tiesa nepiekrīt pieteicējas un Komisijas atzinumā norādītajam, ka Vekseļu likuma 81.panta pirmās daļas 4.punkts pieļauj uzskatīt, ka personas nesastapšana vai nesazvanīšana ir pamats atzīt, ka Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteiktais priekšnoteikums protesta akta taisīšanai sakarā ar vekseļa nesamaksu ir izpildīts.

[8.4] Vienlaikus var piekrist pieteicējas norādītajam, ka notāram nav jādara viss iespējamais, lai adresāts uzaicinājumu saņemtu, kā arī jāvērtē vekseļa likumība. Tomēr Lēmumā šāda rīcība no pieteicējas netiek prasīta. Pieteicējas pārkāpums pamatots ar to, ka protesta akti taisīti, neuzaicinot vekseļos norādītos vekseļa devējus savas saistības izpildīt labprātīgi. Zvērinātam notāram personas tiesību aizsardzības nodrošināšanas ietvaros ir jāapzinās, ka personas nepārtraukta atrašanās savā dzīvesvietā darba laikā vai atbildēšana uz telefona zvanu ne vienmēr ir objektīvi sagaidāma. Telefona zvans vekseļa devējam uz vekselī norādīto tālruņa numuru, ja adresāts uz to neatbild, neveicina labprātīgu vekseļa samaksu un nesniedz pārliecību, ka vekseļa turētājam nav iespējams saņemt izpildījumu no vekseļtiesiskā parādnieka.

Tiesa piekrīt Lēmumā secinātajam, ka šāda formāla pieeja zvērināta notāra amata pienākumu izpildē nav pieļaujama, jo nenodrošina personu civilo tiesību un likumisko interešu aizsardzību. Līdz ar to šīs darbības nav pietiekamas, lai atzītu, ka uzaicinājums ir izdarīts, un Lēmumā pamatoti ir pielīdzinātas mēģinājumam izdarīt uzaicinājumu, kas nav atzīstamas par Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas izpildījumu.

Vienlaikus Lēmumā nav apgalvots, ka rakstiska uzaicināšana ir galvenais Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteiktais uzaicināšanas veids. Lēmumā vien norādīts uz iespēju notāram izdarīt uzaicinājumu rakstiski, ja mutiska personas uzaicināšana nav izdevusies. Lēmumā ir atsauces uz gadījumiem, kad zvērināti notāri šādi ir rīkojušies. Pieteicēja nav izteikusi argumentus, kādēļ citu kolēģu prakse būtu ignorējama.

Attiecībā uz pieteicējas un komisijas atzinumā ietvertajiem argumentiem, ka no Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā paredzētajai personas uzaicināšanai rakstveidā nokārtot saistību pēc vekseļa nav jēgas, jo vēstule vekseļa protestam dotajā termiņā objektīvi nevar sasniegt adresētu, norādāms, ka tas vien, ka notārs nesaredz jēgu izpildīt likumā noteiktu pienākumu, nevar būt par pamatu, lai nepildītu likumā noteiktu kārtību, kāda noteikta vekseļu protestēšanai. Arī Senāts atzinis, ka apstāklis, ka pa pastu sūtīts uzaicinājums netiks saņemts līdz vekseļa protesta akta sastādīšanai, nav pamats, lai ar šo vismaz kopš 2010.gada praksē apzināto likuma trūkumu pamatotu vekseļa devēja mutisku neuzaicināšanu izpildīt savu saistību pēc vekseļa (sk. *Senāta tiesu 2010.gada prakses apkopojuma saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšanā 17.lpp.*).

Tāpat Lēmumā pamatoti atzīmēts, ka Padome, kuras priekšsēdētāja savulaik bijusi arī pieteicēja, vai notāri, kas ikdienā praktizē vekseļu protestēšanu jau sen (1938.gada 27.septembra Vekseļu likuma spēks tika atjaunots 1992.gada 26.augustā) varēja informēt Tieslietu ministriju, lai ar atbilstošiem grozījumiem Vekseļu likumā nepilnība tiktu novērsta.

[8.5] Tiesa nepiekrīt pieteicējas argumentam, ka viņai tika piemērots disciplinārsods par „nākotnes normas" nepildīšanu, kas šobrīd paredz tikai vienu no vekseļa izrietošās saistības paziņošanas veidu – rakstisku paziņojumu, vienlaikus dodot vekseļa devējam garāku atbildes uz šo paziņojumu sniegšanas termiņu.

Tiesa norāda, ka arī Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas redakcijā, kas bija spēkā Vekseļa Nr.1 un Vekseļa Nr.2 protesta aktu sastādīšanas laikā, pieteicēja varēja rīkoties tā, lai maksimāli nodrošinātu fiziskās personas tiesību aizsardzību, taču tā vietā pieteicēja rīkojusies formāli – veicot vekseļa protestu, aprobežojoties tikai ar mēģinājumu sazvanīt vekseļa devēju (faktiski nesazvanot un neizsakot uzaicinājumu izpildīt saistības), kā rezultātā nav izpildījusi Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu uzaicināt izpildīt saistību.

[8.6] Attiecībā uz pieteicējas norādi, ka Lēmumā nav atrodams atspēkojums Komisijas un Padomes argumentiem, tiesa norāda, ka Notariāta likuma 180.pants noteic, ka tieslietu ministrs var ierosināt disciplinārlietu pret zvērinātu notāru saskaņā ar 181.panta sesto daļu komisija un padome tieslietu ministram sniedz atzinumu, ar kuru ministrs atbilstoši panta devītajā daļā noteiktajam iepazīstas pirms lēmuma par disciplinārsodu uzlikšanas. Komisijas atzinums ir atzīstams par starplēmumu administratīvajā lietā. Tas nozīmē arī to, ka gala lēmums var atšķirties no starplēmumā ietvertajiem secinājumiem, proti, ministram ir tiesības pieņemt satura ziņā atšķirīgu lēmumu. Atšķirīgs komisijas un tieslietu ministra vērtējums pieteicējas rīcībai Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas piemērošanā pats par sevi nenorāda uz Lēmuma prettiesiskumu.

Tāpat tiesa nepiekrīt pieteicējas argumentam, ka Lēmumā nav pamatots, kādēļ Komisijas un Padomes secinājumi netiek ņemti vērā. Tiesa secina, ka no Lēmuma izriet skaidra ministra pozīcija Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas piemērošanā un attieksme pret Komisijas un Padomes viedokli. Apstākli vien, ka ministra pozīcija nesakrīt ar Komisijas un Padomes izdarītajiem secinājumiem un viedokli par to, vai pieteicējas rīcībā ir konstatējami disciplinārpārkāpumi, nenozīmē, ka ministrs, pieņemot Lēmumu, ir ignorējis Komisijas un Padomes secinājumus.

Attiecībā uz pieteicējas argumentu, ka Komisijas secinājumi atbilst vekseļtiesību doktrīnas atziņām un pieteicējas iesniegtajam J. Kārkliņa atzinumam, norādāms, ka tiesību doktrīna ir tiesību palīgavots, kas var tikt ņemts vērā argumentācijas pastiprināšanai. Izskatāmajā gadījumā tiesību doktrīnas atziņas, uz kurām balstīti Komisijas atzinumi un pieteicējas pozīcija, kā arī J.Kārkliņa atzinumā norādītais par Vekseļu likuma 80.pantā pirmajā daļā reglamentēto uzaicināšanas kārtību neatbilst likuma mērķim un jēgai, līdz ar to nevar tikt ņemti vērā.

[8.7] Apkopojot iepriekš minēto, Lēmumā pamatoti secināts, ka pieteicēja faktiski neizpildīja Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteikto uzaicinājuma pienākumu vekseļa devējam izpildīt saistības, bet aprobežojās tikai un vienīgi ar mēģinājumu sazvanīt Vekseļa Nr.1 un Vekseļa Nr.2 devējus. Līdz ar to pieteicējas rīcībā pamatoti konstatēts disciplinārpākāpums.

[9] *Piemērotais disciplinārsods – atcelšana no amata.*

Pieteikumā pieteicēja nav ietvērusi argumentus par piemērotā disciplinārsoda samērīgumu. Arī tiesas sēdē iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos pieteicējas pārstāvis nav izvērsis jautājumu par soda samērīgumu, vien norādot, ka pieteicējai piemērots bargākais sods (*lietas 124.-133.lapa*).

Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis zvērināts advokāts A.Stucka mutvārdu paskaidrojumos norādīja, ka neizpratni raisa Lēmumā norādītais, proti, ka ir jāņem vērā, ka likumā noteiktā pienākuma nepildīšana ir konstatēta vairākkārt, arī gadījumos, kad personu paraksti uz vekseļiem bijuši viltoti, kā rezultātā personām nodarīti zaudējumi lielos apmēros. Tas nozīmē, ka pieteicējai tiek pārmesta noziedzīga nodarījuma izdarīšana, tomēr nav neviena tiesas sprieduma, kas pierādītu, ka pieteicēja būtu bijusi iesaistīta darījumos ar viltotiem vekseļiem. Turklāt arī iepriekš pieteicējai piemērotie disciplinārsodi – rājieni – būtībā ir par tiem pašiem apstākļiem kā šajā disciplinārlietā (*tiesas sēdes protokols no 00:37:20*).

Tiesa norāda, ka konkrētajā gadījumā spriedumā iekļautā pamatojuma detalizācijas pakāpe korelē ar Lēmuma pamatojuma kvalitāti, sniegtā skaidrojuma detalizācijas pakāpi un pieteicējas iebildumu pamatotību. Iestāde savu pozīciju Lēmumā ir atspoguļojusi, savukārt pieteicējas apsvērumi jautājumā par soda samērīgumu ir vispārīgi un nekonkrēti.

[9.1] Notariāta likums noteic zvērinātam notāram piemērojamos disciplinārsodus, disciplinārsodu piemērošanas un pārsūdzēšanas kārtību. Tomēr minētajā likumā nav noteikti apstākļi, kas ņemami vērā, piemērojot konkrētu disciplinārsoda veidu.

Līdzīgā situācijā judikatūrā atzīts, ka tas nenozīmē, ka, piemērojot disciplinārsodu, nav jānodrošina soda individualizācija un nav jāievēro vispāratzīti disciplinārsoda noteikšanas principi (*Senāta 2015.gada 14.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-741/2015 (A420548311) 6.punkts*). Disciplinārsoda piemērošana ir individualizēta procedūra, kuras gala rezultātu ietekmē vairāku apstākļu kopums, proti, pārkāpuma raksturs, tā izdarīšanas apstākļi un sekas, pārkāpēja vainas pakāpe nodarījumā, ziņas, kas raksturo personību un iepriekšējo darbu, atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi (piemēram, *Senāta 2015.gada 14.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-741/2015 (A420548311) 6.punkts, 2016.gada 24.maija sprieduma lietā Nr. SKA-399/2016 (A420294214) 16.punkts* un *2016.gada 8.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-1023/2016 (A420213415) 10.punkts*).

[9.2] Piemērojamā disciplinārsoda izvēle ir iestādes rīcības brīvība. Rīcības brīvības piešķiršana ļauj ņemt vērā visus konkrētos faktiskos apstākļus un atbilstoši tiesību normas mērķim rast konkrētajiem apstākļiem atbilstošāko (taisnīgāko un lietderīgāko) risinājumu (*J.Briede, E.Danovskis, A.Kovaļevska. Administratīvās tiesības. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 29 lpp.*).

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 103.panta pirmajai daļai tiesa administratīvajā procesā veic kontroli pār iestādes izdota administratīvā akta tiesiskumu vai lietderības apsvērumiem rīcības brīvības ietvaros. Tiesas veiktās kontroles apjoms attiecībā uz rīcības brīvības izmantošanu (lietderības apsvērumiem) ir ierobežots: „Tiesas funkcija ir kontrolēt valsts pārvaldes darbības tiesiskumu, nevis valsts pārvaldes vietā pieņemt lēmumu par lietderību. Citādi tiesa faktiski funkcionāli iekļautos valsts pārvaldē, kļūtu par augstāku valsts pārvaldes iestādi. Tādēļ tiesa var pārbaudīt tikai to, vai valsts pārvalde, izmantojot savu rīcības brīvību, ir rīkojusies tiesiski." (*E.Levits. Ģenerālklauzulas un iestādes (tiesas) rīcības brīvība. Likums un Tiesības, 2003, 5.sēj., Nr.7, 194.-205.lpp., 14.iedaļa*).

Rīcības brīvības kontrolē tiesa pārbauda, vai iestāde nav pieļāvusi kļūdas rīcības brīvības izmantošanā – rīcības brīvības pārsniegšanu, rīcības brīvības neizmantošanu vai rīcības brīvības nepareizu jeb nepamatotu izmantošanu (neņemot vērā visus būtiskos apstākļus vai ņemot vērā neatbilstošus apstākļus) (sk.: *F.J.Paine. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas Administratīvā procesa likums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 62.-63.lpp., 70.iedaļa; E.Levits. Ģenerālklauzulas un iestādes (tiesas) rīcības brīvība. Likums un Tiesības, 2003, 5.sēj., Nr.7, 194.-205.lpp., 115.-118.iedaļa*).

To, kā iestāde ir izmantojusi savu rīcības brīvību, tiesa pamatā konstatē, ņemot vērā iestādes lēmuma pamatojumu (*Administratīvā procesa likuma 250.panta otrā daļa*).

[9.3] No Lēmuma izriet, ka pieteicējai disciplinārsods piemērots par pārkāpumu saistībā ar Vekseļu likuma 45.panta pirmās daļas neievērošanu un par pārkāpumiem saistībā ar Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteiktā pienākuma uzaicināt parādnieku izpildīt saistību pēc vekseļa neizpildi.

[9.4] Lēmumā pamatoti norādīts, ka disciplinārsoda piemērošana ir individualizēta procedūra, kuras gala rezultātu ietekmē vairāku apstākļu kopums.

[9.4.1] Lēmumā akcentēts, ka Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteiktā pienākuma neievērošana ir konstatējama ilgstošā laika periodā vairākkārt: "/pers. D/ *nemainīga* nostāja par Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu"; "likumā noteiktā pienākuma nepildīšana ir konstatēta *vairākkārt*, turklāt tieši tādos gadījumos, kad personu paraksti uz vekseļiem bijuši viltoti un noziedzīgu nodarījumu rezultātā cietušajām personām ir nodarīts kaitējums lielos apmēros"; "šajā un iepriekšējās disciplinārlietās iegūtā informācija ļauj secināt, ka zvērināta notāre /pers. D/ ilgstoši un apzināti ir rīkojusies pretēji likuma mērķim, neizpildot Vekseļa likuma 80.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu".

Visbeidzot arī norādīts, ka "notāres *ilgstoša* prakse, veicot vekseļa protestu, aprobežojoties tikai ar mēģinājumu sazvanīt vekseļa devēju, bet faktiski nesazvanot un neizsakot uzaicinājumu izpildīt saistības, kā rezultātā nav izpildījusi Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu paziņot par pienākumu izpildīt vekseli, nav attaisnojama tikai tādēļ, ka iepriekš par šādu zvērinātas notāres rīcību nebija saņemtas ziņas un nebija pamata lemt par iespējamu disciplināratbildību."

Tiesa neskata Lēmumā kļūdas pieteicējas vainas formas – nodoms – konstatēšanā. Jau iepriekš secināts, ka pieteicēja apzināti ir rīkojusies neatbilstoši Vekseļa likuma 80.panta pirmās daļas mērķim, tas balstīts pieteicējas pārliecībā, ka mutisks uzaicinājums nokārtot saistības pēc vekseļa ir izdarīts arī tad, ja persona nav sastapta (nav sazvanīta) un faktiski uzaicinājums nav izteikts.

Attiecībā uz pieteicējas rīcībā konstatēto pārkāpuma atkārtotību un ilglaicīgumu konstatējams sekojošais. Konkrētajā disciplinārlietā ir konstatēti divi gadījumi, kad pieteicēja nav izpildījusi Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu, proti, saistībā ar Vekseli Nr.1 2020.gada 30.septembrī un Vekseli Nr.2. 2020.gada 7.oktobrī.

Savukārt disciplinārlietās, kur pieteicējai piemērots disciplinārsods rājiens arī saistībā ar Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļā noteiktā pienākuma neizpildi, ir runa par 2020.gada 22.aprīļa un 2020.gada 25.maija vekseļa protesta aktiem, attiecīgi lēmumi par disciplinārsoda – rājiens – piemērošanu pieņemti 2021.gada 2.septembrī un 2021.gada 28.decembrī.

Iepriekšminētais ļauj secināt, ka pieteicēja ilgstošā laika periodā un vairākkārt ir rīkojusies neatbilstoši Vekseļu likuma 80.panta pirmajai daļai, proti, veicot vekseļa protestu, aprobežojoties tikai ar mēģinājumu sazvanīt vekseļa devēju, faktiski nesazvanot un neizsakot uzaicinājumu izpildīt saistības.

Tiesa atzīst par pamatotu Lēmumā norādīto, ka apstāklis, ka iepriekš pieteicējai piemērots disciplinārsods pēc būtības par identiskiem

pārkāpumiem saistībā ar Vekseļa likuma 80.panta pirmās daļas neizpildi, nav pamats, lai šajā disciplinārlietā nepieņemtu lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu. Arī apstāklis, ka atklātie disciplinārpārkāpumi ir izdarīti pirms notāres atstādināšanas no amata pienākumu pildīšanas, nav pamats disciplinārlietas izbeigšanai un disciplinārsoda nepiemērošanai.

Nebūtu pieļaujama situācija, ka ministrs, saņemot informāciju, kas liecina par arvien jaunu gadījumu, kad pieteicēja rīkojusies neatbilstoši Vekseļu likuma 80.panta pirmajai daļai, atklāšanu, uz to nereaģētu, bet aprobežotos jau ar pieņemto lēmumu par rājiena izteikšanu. Lēmumā pamatoti akcentēts apstāklis, ka pieteicēja ilgstoši un vairākkārt rīkojusies neatbilstoši likuma normām, tas attiecīgi pēc šādas informācijas iegūšanas bija pamats ierosināt jaunu disciplinārlietu un lemt par atbilstoša disciplinārsoda piemērošanu.

Tāpat ministrija pamatoti norāda, ka visas disciplinārlietas, kurās konstatēti līdzīgi pārkāpumi, netika skatītas vienā disciplinārprocesā, un netika piemērots viens sods, jo disciplinārlietas pret pieteicēju tika ierosinātas pēc informācijas par iespējamo pieteicējas pārkāpumu saņemšanas. Līdz ar to 2021.gadā izskatītās disciplinārlietas nevarēja tikt apvienotas ar 2022.gadā izskatīto disciplinārlietu un izskatītas vienā disciplinārprocesā.

Vienlaikus var piekrist, ka konkrētajā gadījumā nav konstatējams, ka pieteicēja savu praksi būtu turpinājusi pēc lēmumu saņemšanas (attiecīgi 2021.gada septembrī un 2021.gada decembrī) pirmajās disciplinārlietās, proti, viņai būtu zināms, ka ministrs viņas praksi uzskata par nepareizu, tomēr prakse tiktu turpināta līdzšinējā veidā. Līdz ar to atbildību pastiprinošs apstāklis, kā to pareizi norāda pieteicēja, nav konstatējams. Taču nav arī konstatēts Lēmumā.

[10] Tiesa secina, ka nav konstatējamas kļūdas samērīguma principa piemērošanā.

Samērīguma princips ir materiālo tiesību princips (tiesību norma) (sk: *E.Levits. Samērīguma princips publiskajās tiesībās – jus commune europaeum un Satversmē ietvertais konstitucionāla ranga princips. Likums un Tiesības, 2000, Nr.9, 262.-263.lpp.*). Tā saturs ir atspoguļots Administratīvā procesa likuma 13.pantā: konkrētā gadījumā iestādei ir jārīkojas tā, lai labums, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir lielāks nekā viņa tiesību vai tiesisko interešu ierobežojums.

Administratīvā akta samērīguma pārbaude gadījumā, kurā iestādei ir rīcības brīvība, tiek veikta lietderības apsvērumu izdarīšanas ietvaros (sk.: *E.Levits. Samērīguma princips un obligātais administratīvais akts. Jurista Vārds, 2007 Nr.13, 27.3.2007*).

Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmā daļa paredz četrus administratīvā akta lietderības pārbaudes soļus. Proti, ir jāizvērtē:

1) administratīvā akta nepieciešamība, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi;

2) administratīvā akta piemērotība attiecīgā mērķa sasniegšanai;

3) administratīvā akta vajadzība, tas ir, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses;

4) administratīvā akta atbilstība, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

Lēmumā norādīts, ka ņemot vērā disciplinārlietā konstatētos apstākļus un zvērinātas notāres attieksmi pret izdarītajiem pārkāpumiem, neizpildot Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteikto uzaicinājuma pienākumu vekseļa devējam izpildīt saistības, neviens cits no Notariāta likuma 183. un 189.pantā paredzētajiem disciplinārsodiem nesasniegtu konkrētā disciplinārsoda piemērošanas mērķi, proti, panākt pārkāpumu izdarījušās personas labošanos, nepieļaut, ka zvērināta notāra amatā strādātu persona, kas atstāja negatīvu iespaidu uz notariāta kā institūcijas prestižu un sabiedrības uzticību notariātam un valstij kopumā, nodarot kaitējumu notariāta un valsts interesēm.

Tiesa secina, ka ministrs ir apsvēris Notariāta likumā ietverto citu soda veidu piemērošanas iespēju, taču nonācis pie secinājuma, ka neviens no tiem nesasniegtu konkrētā disciplinārsoda piemērošanas mērķi. Tādejādi ministrs ir atpazinis un izmantojis savu rīcības brīvību.

Vienlaikus tiesa norāda, ka iestādei ir pienākums pamatot to, kādu lēmumu tā pieņem, nevis to, kādu tā nepieņem. Līdz ar to Lēmumā nav jābūt ietvertam īpašam pamatojumam, piemēram, naudas soda (Notariāta likuma 183.pants) nepiemērošanai. Citādi tas būtu gadījumā, ja pieteicēja disciplinārlietas ietvaros būtu izteikusi argumentus par cita soda veida piemērošanu, tad Lēmumā būtu nepieciešams atbildēt uz šo argumentu, kādēļ konkrētais sods nav izvēlēts. Taču, ņemot vērā, ka pieteicēja pēc būtības nepiekrita konstatētajam disciplinārpārkāpumam un attiecīgi arī neizteica apsvērumus par soda samērīgumu, tad tādi arī pamatoti netika iztirzāti Lēmumā.

Kas attiecas uz Padomes argumentu, ka notāres atstādināšana vien sasniedz mērķi – novērst kaitējumu notariāta institūtam, tiesa norāda, ka atstādināšana no amata saskaņā ar Notariāta likumu nav disciplinārsoda veids. Turklāt Lēmumā kā mērķis atcelšanai no amata ir norādīts – nepieļaut, ka zvērināta notāra amatā strādātu persona, kas atstāja negatīvu iespaidu uz notariāta kā institūcijas prestižu un sabiedrības uzticību notariātam un valstij kopumā, nodarot kaitējumu notariāta un valsts interesēm.

Tiesa arī norāda, ka disciplinārsoda efektivitāte ir atkarīga no konkrētā pārkāpēja personības un attieksmes pret nodarīto. Disciplinārsoda piemērošanā nevērtējot pārkāpēja personību, bet balstoties vienīgi uz pārkāpuma smagumu, disciplinārsoda piemērotājs nevar nodrošināt soda individualizācijas principa ievērošanu, proti, noteikt visefektīvāko soda veidu konkrētajam pārkāpējam (sk. *Senāta 2016.gada 23.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA?857/2016 (A420748410) 12.punktu*). Iepriekšminētā sakarā būtiski ir tas, ka pieteicēja disciplinārlietas (arī lietas izskatīšanas tiesas sēdē) gaitā nav mainījusi savu nostāju par Vekseļu likuma 80.panta pirmajā daļā noteiktā uzaicinājuma izdarīšanas kārtību, kas nepārprotami ļauj secināt, ka pieteicēja konsekventi turpinātu sev ierasto praksi, jo nepiekrīt ministra viedoklim par Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas piemērošanu. Līdz ar to tādi soda veidi kā pārcelšana citā prakses vietā vai soda naudas uzlikšana nesasniegtu Lēmumā norādīto mērķi.

Savukārt Padomes norādītais apstāklis, ka Vekseļu likumā izdarīti grozījumi, kas nozīmē, ka nākotnē faktiski nav iespējams turpināt protestēt vekseļus līdzšinējā kārtībā, nevar būt pamats, lai pieteicēja paliktu nesodīta. Disciplināratbildība ir viens no juridiskās atbildības veidiem, kas nozīmē atbildību par savu rīcību valsts un sabiedrības priekšā. Disciplinārās atbildības mērķis ir ne tikai sodīt konkrēto amatpersonu par pieļautajiem pārkāpumiem un preventīvi novērst citus iespējamos pārkāpumus, bet arī aizsargāt sabiedrību un vairot tās uzticēšanos valsts varai un valstij kopumā. Tiesa piekrīt Lēmuma secinājuma, ka zvērinātas notāres rīcība, neizpildot Vekseļu likuma 80.panta pirmās daļas un 45.panta pirmās daļas pienākumu, nekādā gadījumā un veidā nevairo sabiedrības uzticēšanos ne tikai notariāta institūtam, bet arī valsts varai un valstij kopumā.

Pieteicējas pārstāvis iebilst, ka ar Lēmumā norādīto, ka personu paraksti uz vekseļiem bijuši viltoti un noziedzīgu nodarījumu rezultātā cietušajām personām ir nodarīts kaitējums lielos apmēros, pieteicējai netieši tiek pārmesta noziedzīga nodarījuma izdarīšana, tomēr nav neviena tiesas sprieduma, kas pierādītu, ka pieteicēja būtu bijusi iesaistīta darījumos ar viltotiem vekseļiem.

Ministrijas pārstāve tiesas sēdē skaidroja, ka kaut arī ministrijas rīcībā nav nevienas krimināllietas, kurā ir spēkā stājies tiesas spriedums attiecībā uz pieteicēju, tomēr ministrijas rīcībā ir informācija par ierosinātajām krimināllietām par šo noziedzīgo nodarījumu, kurās tika konstatētas negatīvās sekas naudas izteiksmē. Uz šo informāciju ministrija attiecīgi ir reaģējusi (*tiesas sēdes protokols no 00:58:30*).

Lietā nav strīda, ka iepriekšminētā informācija saistībā ar viltotiem vekseļiem ministrijā ir saņemta saskaņā ar Notariāta likuma 188.pantu, kas noteic, ka tiesu, prokuratūras un pirmstiesas izmeklēšanas iestādes paziņo Latvijas Zvērinātu notāru padomei un tieslietu ministram par visām sūdzībām un prasībām, kuras ierosinātas saistībā ar zvērinātiem notāriem, elektroniski nosūtot Latvijas Zvērinātu notāru padomei un Tieslietu ministrijai šo sūdzību un prasību lietās taisīto spēkā stājušos nolēmumu norakstus.

Lēmumā arī norādīts, ka Notariāta likuma 40.pants zvērinātam notāram noteic pienākumu atteikties no aktu un apliecinājumu taisīšanas, ja no viņa tiek prasīta līdzdalība darbībās, kuras acīmredzami kalpo prettiesiskiem un netikumīgiem mērķiem. Lai arī vekseļa devēja paziņojums, ka vekselis ir viltots, pats par sevi nav pamats, lai zvērināts notārs atteiktos taisīt aktu, tomēr nav izslēdzama iespējamība, ka, izdarot uzaicinājumu nokārtot saistību pēc vekseļa, noziedzīga nodarījuma pazīmes zvērinātam notāram kļūst acīmredzamas, un šādā gadījumā minētā likuma norma zvērinātam notāram liedz izdarīt vekseļa protestu.

Iepriekšminētais vērtējams kā papildu argumentācija tam, ka zvērināta notāra amata pienākumu izpildē nav pieļaujama formāla pieeja, jo tā nenodrošina personu civilo tiesību un likumisko interešu aizsardzību. Vienlaikus būtiski, lai zvērināts notārs ne tikai profesionāli veiktu normatīvajos aktos noteiktos pienākumus, bet arī, lai sekmētu zvērināta notāra profesijas prestižu sabiedrībā un vairotu uzticību zvērināta notāra profesijai. Lēmumā pamatoti secināts, ka personas prettiesiska rīcība nav savienojama ar labu reputāciju. Lai arī Notariāta likums nenoteic tiešu prasību zvērinātam notāram būt ar nevainojamu reputāciju, tomēr jāņem vērā, ka atbilstoši Notariāta likuma 3.pantam zvērināti notāri savā darbībā pielīdzināti valsts amatpersonai. Jebkurai amatpersonai ir izvirzīts augsts uzvedības standarts ne tikai profesionālajā darbībā, izpildot pienākumus, bet arī ārpus tās. Reputācija ir jautājums, kas var tik vērtēts ne tikai tad, kad amatpersonas tiek ieceltas amatā, bet arī visā amata izpildes laikā, un amatpersonas prettiesiska rīcība grauj reputāciju, kas ir pamats atcelt to no amata. Būtiski, ka zvērinātiem notāriem ir piešķirtas plašas pilnvaras un neatkarība valsts funkciju izpildē, kā arī zvērināta notāra amata pienākumu izpilde ir saistīta ar fizisko un juridisko personu civilo tiesību un likumisko interešu nodrošināšanu, rīcību ar citu personu īpašumu un naudas līdzekļiem. Līdz ar to, lai nodrošinātu šo personu tiesības, kā arī zvērinātu notāru darbības tiesiskumu un kontroli, būtiska ir zvērinātu notāru rūpība savu pienākumu izpildē un veikto darbību dokumentārs apliecinājums. Nav pieļaujama formāla attieksme zvērināta notāra amata pienākumu izpildē.

Lēmumā pamatoti secināts, ka, neizpildot likumā noteikto vekseļa protesta aktu sagatavošanai nepieciešamo priekšnoteikumu uzaicināt vekseļos norādītos vekseļa devējus izpildīt savas saistības labprātīgi, pieteicēja neveicina, bet gan mazina sabiedrības uzticību zvērināta notāra institūtam, līdz ar to arī tiesu sistēmai kopumā. Tas ir radījis kaitējumu valsts interesēm.

Ievērojot iepriekš minēto ministrs Lēmumā ir pamatojis, kādēļ neviens cits no Notariāta likuma 183. un 189.pantā paredzētajiem disciplinārsodiem nesasniegtu konkrētā disciplinārsoda piemērošanas mērķi – nepieļaut, ka zvērināta notāra amatā strādātu persona, kas atstāja negatīvu iespaidu uz notariāta kā institūcijas prestižu un sabiedrības uzticību notariātam un valstij kopumā, nodarot kaitējumu notariāta un valsts interesēm.

Tas, ka pieteicēja nepiekrīt šiem lietderības apsvērumiem, nenozīmē, ka tie nav izdarīti. Pieteicējai nav tiesību prasīt, lai iestāde savu rīcības brīvību izmantotu konkrētā veidā.

[11] Pieteicēja norāda, ka nav vērtēts apstāklis, ka pieteicēja iepriekš nav bijusi sodīta.

Kā konsekventi ir atzinis Senāts, disciplinārsoda piemērošana ir individualizēta procedūra, kuras gala rezultātu ietekmē vairāku apstākļu kopums, proti, pārkāpuma raksturs, tā izdarīšanas apstākļi un sekas, pārkāpēja vainas pakāpe nodarījumā, ziņas, kas raksturo personību un iepriekšējo darbu, atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi (sk. *Senāta 2014.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-760/2014 9.punktu, 2015.gada 18.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-260/2015 17.punktu, 2015.gada 14.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-741/2015 6.punktu, 2016.gada 24.maija sprieduma lietā Nr. SKA-399/2016 16.punktu*). Konkrētajos apstākļos visiem vērtējamiem apstākļiem var nebūt vienāds spēks un pat pie nevainojamas līdzšinējās dienesta gaitas vienīgais pareizais lēmums ir personas atvaļināšana no dienesta (sk. *Senāta 2016.gada 8.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-1023/2016 14.punktu un 2016.gada 23.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-1220/2016 10. un 14.punktu)*.

Tāpat tas, ka personai iepriekš nav bijuši disciplinārpārkāpumi, pats par sevi nenozīmē, ka soda izvēle obligāti veicama, sākot ar vieglāko sodu. Var būt arī gadījumi, kad pie nevainojamas līdzšinējās darbības vienīgais atbilstošais sods ir, piemēram, amata zaudēšana (sk. *Senāta 2016.gada 8.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-1023/2016 14.punktu un 2016.gada 23.decembra rīcības sēdes lēmuma Nr. SKA-857/2016 12.punktu*).

Minētās Senāta atziņas ir piemērojamas arī attiecībā uz disciplinārsoda piemērošanu pieteicējai.

[12] Apkopojot minēto, tiesa atzīst, ka Lēmums ir tiesisks un pamatots. Līdz ar to pieteikums ir noraidāms.

[13] Atbilstoši judikatūras atziņām tiesai nav jāatbild uz iebildumiem, kas nav juridiski nozīmīgi. Tāpat tiesa nav ierobežota sprieduma argumentāciju veidot tā, ka uz katru dalībnieka iebildumu nav sniegta tieša detalizēta atbilde. Ir svarīgi, lai visi būtiskie argumenti un apstākļi būtu aplūkoti pēc būtības un kopsakarā (sk. *Senāta 2019.gada 10.maija sprieduma lietā Nr. SKA-52/2019 (A420148815) 5.punktu*).

Tiesa izvērtēja visus pieteicējas argumentus, bet sniedza pamatojumu tikai tiem pieteicējas argumentiem, kam varētu būt nozīme konkrētās lietas izskatīšanā.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ pieteikumu par tieslietu ministra 2022.gada 28.septembra lēmuma Nr.1-4.1/310 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese M. Miķelsone